

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research) : ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development) : ผลการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research) : ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development) : ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research) : ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2) การศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3) การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ต้องการหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย มีเนื้อหาสาระและองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญ คือ การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตรการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร สำหรับการวิจัยครั้งนี้กำหนดความมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ขั้นตอน 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

2. การศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหลักสูตรว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบท สภาพแวดล้อม

เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม และในส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ในหลักสูตรได้เน้นไว้ในสาระศาสนา ศิลปะและจริยธรรม เป็นแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และเหมาะสมที่จะยึดเป็นหลักของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้

3. ผลการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

จากการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสอบถาม รายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ผลการสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา และผู้อำนวยการโรงเรียนหนองฉางวิทยา ครูผู้สอนรายวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา จำนวน 3 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 8 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออก 2 ตอน คือ 1) สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 2) ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ 3) ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.1.1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ดังตาราง 7

ตาราง 7 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	6	75.00
หญิง	2	25.00

ตาราง 7 (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
31 – 40 ปี	3	37.50
41 – 50 ปี	3	37.50
50 ปีขึ้นไป	2	25.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	37.50
ปริญญาตรี	2	25.00
สูงกว่าปริญญาตรี	3	37.50
4. อาชีพ		
รับราชการ	5	62.50
ค้าขาย	2	25.00
เกษตรกร	1	12.50
5. ประสบการณ์การอบรม หรือสัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม		
เคย	5	62.50
ไม่เคย	3	37.50

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 25.00 ด้านอายุผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี และ 41- 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมาคือมีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.00 ด้านระดับการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 37.50 และรองลงมาคือมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 25.00 ด้านอาชีพผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาคือ มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 25.00 และประสบการณ์การอบรม หรือสัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 62.50 และที่เหลือคือไม่เคยมีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 37.50

3.1.2 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดยการสัมภาษณ์ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งโพวิทยา ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองจางวิทยา ครูผู้สอนรายวิชา พระพุทธศาสนาโรงเรียนทุ่งโพวิทยา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนทุ่งโพวิทยา เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ พบว่า

1) ด้านความต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ขึ้นเพราะโรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่มีความพร้อมต่อการทำหน้าที่โดยตรงในการหล่อหลอม กล่อมเกลา และปลูกฝังพัฒนาเด็กและเยาวชนและประชาชนในชาติ และควรทบทวน ตรวจสอบการจัดกิจกรรม และกระบวนการทางการศึกษาที่ผ่านมาว่าสามารถพัฒนา และปลูกฝัง หล่อหลอมผู้เข้ารับการศึกษาอบรมได้มากน้อยเพียงใด เมื่อรู้ถึงปัญหาแล้วจึงพัฒนากิจกรรมขึ้นมาใหม่ เพื่อประสิทธิภาพเพียงพอต่อการปลูกฝัง และหล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนได้ซึมซับคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือการเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ให้เข้าไปในวิถีชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล จนกลายเป็นวิถีดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลในที่สุด

2) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ คือ ให้พัฒนาระเบียบวินัย เรื่อง กฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้น เพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการควบคุม และส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กให้ปฏิบัติตาม เพื่อความสงบสุขของโรงเรียน และเพื่อพัฒนานิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นและติดตัวเด็กต่อไป เช่น การแต่งเครื่องแบบอย่างถูกต้อง ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่ทะเลาะวิวาทหรือมีส่วนร่วมในการทะเลาะวิวาทจนแตกความสามัคคี การเข้าคิวก่อน-หลัง การทิ้งขยะให้ลงถัง และตรงต่อเวลา เป็นต้น ส่วนเรื่องความรับผิดชอบ ให้เน้นความรับผิดชอบที่ตนเองได้กระทำลงไป เป็นผู้มี ความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้สามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความพากเพียรพยายาม และความละเอียดรอบคอบ รวมทั้งรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม

3) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับควรมีเนื้อหาและแนวทางในการจัดกิจกรรม ฝึกอบรม และการวัดประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความคิดเห็นว่าให้จัดกิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรมในลักษณะเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม อบรมเด็กให้รู้จักคุณค่าและความหมายของคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และเข้าใจ และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง ส่วนด้านวิทยากรผู้ให้สัมภาษณ์แนะนำให้เชิญพระสงฆ์ที่หน้าที่สอนพระเณรในโรงเรียนสงฆ์มาช่วยอบรมนักเรียน ลักษณะรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็น

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย/ซักถาม ยกกรณีตัวอย่าง การระดมสมองหรืออภิปรายกลุ่ม การใช้เกม การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

3.1.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะว่าวิทยากรในการฝึกอบรมควรใช้จิตวิทยาในการโน้มน้าว ให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการพยายามเป็นการปฏิบัติจริง ในเรื่องฝึกความมีระเบียบวินัย และการมีความรับผิดชอบ และสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมควรทันสมัย น่าสนใจ และมีเวลาที่เหมาะสม

3.2 ผลการสอบถาม จากการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทุ่งโพวิทยา จำนวน 30 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ 1) สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในการเข้ารับการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ รูปแบบ เนื้อหา และสื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม

3.2.1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ดังตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	12	40.00
หญิง	18	60.00
2. อายุ		
13 ปี	28	93.33
14 ปี	2	6.67
3. ศาสนาที่นับถือ		
พุทธ	30	100.00
3. ประสบการณ์การเข้ารับการอบรม		
คุณธรรม จริยธรรม		
ไม่เคย	30	100.00

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40.00 ด้านอายุของนักเรียนส่วนใหญ่มีอายุ 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมาคือมีอายุ 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67 นักเรียนทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 และนักเรียนไม่เคยมีประสบการณ์การเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม คิดเป็นร้อยละ 100

3.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในการเข้ารับการฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ และรูปแบบของการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ดังตาราง 9

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในการเข้ารับการฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ และรูปแบบของการฝึกอบรม

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1. ความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ต้องการ	30	100.00
2. ความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรม การฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ (เลือกได้มากกว่า 1 รายการ)		
เชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความชำนาญมาบรรยาย	23	76.67
อภิปราย/ซักถาม	25	83.33
ยกกรณีตัวอย่าง	30	100.00
การระดมสมองหรืออภิปรายกลุ่ม	20	66.67
การเล่นเกมส์	30	100.00
การแสดงบทบาทสมมุติ	24	80.00
3. ความต้องการสื่อประกอบการฝึกอบรม (เลือกได้มากกว่า 1 รายการ)		
เอกสารประกอบการฝึกอบรม	30	100.00
คอมพิวเตอร์	30	100.00
เครื่องเล่นซีดี	30	100.00
4. ความต้องการใช้เวลาในการฝึกอบรม		
2 วัน	5	16.67
3 วัน	22	73.33
4 วัน	3	10.00

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
5. ความต้องการในการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ (เลือกได้มากกว่า 1 รายการ)		
ความรู้ความเข้าใจ	26	86.67
ประโยชน์การนำไปพัฒนาตนเอง	30	100.00
แนวคิดในการใช้ชีวิตที่เหมาะสม	24	80.00
ความตระหนักในการอยู่ร่วมกันในสังคม	20	66.67

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนมีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ด้านความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม แบบยกกรณีตัวอย่าง และการเล่นเกม คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือการอภิปราย/ซักถาม คิดเป็นร้อยละ 83.33 เชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความชำนาญมาบรรยายคิดเป็นร้อยละ 76.67 ด้านความต้องการสื่อประกอบการฝึกอบรม นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้มีเอกสารประกอบการฝึกอบรม และคอมพิวเตอร์ และ เครื่องเล่นซีดี คิดเป็นร้อยละ 100.00 ด้านความต้องการใช้เวลาในการฝึกอบรม นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้จัดการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาคือ 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และด้านความต้องการในการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาที่ประโยชน์ในการนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบตนเอง คิดเป็นร้อยละ 86.67 และเนื้อหาที่เป็นแนวคิดในการใช้ชีวิตที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 80.00

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development) : ผลการพัฒนาหลักสูตร

ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมากำหนดประเด็นในการสร้างหลักสูตร ซึ่งแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ 1) การจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง 2) ประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญ 3) ปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน รวมทั้งการขอคำแนะนำและคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ นำมาพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขอบข่ายของเนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม กระบวนการและวิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักการ

หลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา โดยยึดหลักตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้กับนักเรียน อันเนื่องมาจากปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ขาดคุณธรรม จริยธรรม ไม่ว่าในด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม ปัญหาข้างต้นเป็นตัวอย่างชี้ให้เห็นถึงการขาดคุณสมบัติในการพัฒนาตนเองให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิต ซึ่งควรมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมไว้ คือ ผู้สอนควรเอาใจใส่เป็นแบบอย่าง และเป็นพี่ปรึกษา การสร้างสภาพแวดล้อม ห้องเรียนที่มีความห่วงใยปกป้องดูแลการเคารพข้อบังคับทางศีลธรรม การสร้างบรรยากาศห้องเรียนที่เป็นประชาธิปไตย การสอนค่านิยมในหลักสูตร โดยให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียในเรื่องต่าง ๆ การร่วมมือกันเรียนรู้ การมีสติสัมปชัญญะในการทำงาน การแสดงออกทางจริยธรรมที่คาดหวังและการสอนการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยฝึกผู้เรียนให้เป็นนิสัยที่จะแก้ความขัดแย้งที่จะมีผลต่อการสอนจริยธรรม ครูผู้สอนเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมเยาวชนหรือผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวของตัวเอง มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนที่สามารถประยุกต์การเรียนรู้ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและอนาคตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

จุดมุ่งหมาย

จุดหมายของหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ
2. มีเจตคติที่ดีต่อการมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ
3. เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

4. สามารถนำความรู้คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบที่ได้จากการฝึกอบรมไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนทุ่งโพธิ์วิทยา อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

ขอบข่ายเนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังตาราง 10

ตาราง 10 ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เนื้อหาสาระกิจกรรมการฝึกเพื่อพัฒนา			
ด้านระเบียบวินัย	เวลาที่ใช้ (ชั่วโมง)	ด้านความรับผิดชอบ	เวลาที่ใช้ (ชั่วโมง)
1. เติมความมีวินัยให้กับตัวเอง	1	10. เอาชนะตนเอง	1
2. เวลาที่เสียโอกาส	1	11. จิตสำนึกที่ดี มีคุณค่า	1
3. เวลาที่มีคุณค่า	1	12. อะไร ยังไงดี	1
4. วางแผนการใช้เวลา	1	13. รู้จักหน้าที่ตนเอง	1
5. กฎ ระเบียบ ข้อกำหนด	1	14. ความรับผิดชอบต่อการเรียน	1
6. กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง	1	15. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	1
7. มาก่อนรอก่อนหน้ามาช้าอยู่หลัง	1	16. ความเพียรพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	1
8. แต่งกายดี อย่างมีคุณค่า	1	17. การวางแผนอนาคตอันไกล	1
9. การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข	1	18. การตรวจทานงาน	1
		19. การปรับปรุงแก้ไขผลงาน	1
		20. องค์ประกอบรวมของความรับผิดชอบ	1
รวม	9	รวม	11
รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง			

ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

เวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม เป็นเวลา 2 คืน 3 วัน จำนวน 20 ชั่วโมง มีรายละเอียด ดังตาราง 11

ตาราง 11 การกำหนดเนื้อหาและเวลาการฝึกอบรม

วันอบรม	เวลา	เรื่อง
วันที่ 1	08.30 น. – 08.10 น.	ลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม
	08.10 น. – 08.40 น.	ทำพิธีเปิด
	08.40 น. – 09.00 น.	ประเมินการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ ก่อนฝึกอบรม
	09.00 น. - 10.00 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 1 เรื่อง เติมความมีวินัย ให้กับตัวเอง
	10.00 น. – 10.15 น.	รับประทานอาหารว่าง
	10.15 น. – 11.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 2 เรื่อง เวลากับค่า เสียโอกาส
	11.15 น. – 12.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 3 เรื่อง เวลาที่มีคุณค่า
	12.15 น. – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00 น. – 14.00 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 4 เรื่อง วางแผนการใช้เวลา
	14.00 น. – 15.00 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 5 เรื่อง กฎ ระเบียบ ข้อกำหนด
	15.00 น. – 15.15 น.	รับประทานอาหารว่าง
	15.15 น. – 16.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 6 เรื่อง กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง ตัวเอง
	16.15 น. – 17.15 น.	รับประทานอาหารเย็น
	17.15 น. – 18.15 น.	ปฏิบัติภารกิจส่วนตัว
	18.15 น. – 19.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 7 เรื่อง มาก่อนรออยู่หน้ามา ซ้ำอยู่หลัง
	19.15 น. – 20.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 8 เรื่อง แต่งกายดี อย่างมีคุณค่า

ตาราง 11 (ต่อ)

วันอบรม	เวลา	เรื่อง
	20.15 น. – 21.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 9 เรื่อง การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
วันที่ 2	21.15 น. – 06.00 น.	นอนหลับ พักผ่อน
	06.00 น. – 07.00 น.	ตื่นนอน ทำภารกิจส่วนตัว
	07.00 น. – 08.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
	08.00 น. – 09.00 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 10 เรื่อง เอาชนะตนเอง
	08.00 น. – 09.00 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 11 เรื่อง จิตสำนึกที่ดีมีคุณค่า
	09.00 น. – 10.00 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 12 เรื่อง อะไร ยังไงดี
	10.00 น. – 10.15 น.	รับประทานอาหารเช้า
	10.15 น. – 11.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 13 เรื่อง รู้จักหน้าที่ตนเอง
	11.15 น. – 12.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 14 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อการเรียน
	12.15 น. – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	13.00 น. – 14.00 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 15 เรื่อง ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
	14.00 น. – 15.00 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 16 เรื่อง ความเพียรพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
	15.00 น. – 15.15 น.	รับประทานอาหารเช้า
	15.15 น. – 16.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 17 เรื่อง การวางแผนอนาคตอันใกล้
	16.15 น. – 17.15 น.	รับประทานอาหารเช้า
	17.15 น. – 18.15 น.	ปฏิบัติภารกิจส่วนตัว
	18.15 น. – 19.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 18 เรื่อง การตรวจทานงาน
	19.15 น. – 20.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 19 เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขผลงาน
	20.15 น. – 21.15 น.	กิจกรรมการฝึกอบรมที่ 20 เรื่อง องค์ประกอบรวมของความรับผิดชอบ
	21.15 น. – 06.00 น.	นอนหลับ พักผ่อน

ตาราง 11 (ต่อ)

วันอบรม	เวลา	เรื่อง
วันที่ 3	08.00 น. – 08.45 น.	ประเมินการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ หลังฝึกอบรม
	08.45 น. – 09.15 น.	ประเมินพฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ
	09.15 น. – 09.30 น.	ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรม
	09.30 น. – 10.00 น.	ทำพิธีปิด

กระบวนการและวิธีการฝึกอบรม

1. การบรรยาย
2. อภิปราย/ซักถาม
3. ยกกรณีตัวอย่าง
4. การระดมสมองหรืออภิปรายกลุ่ม
5. การเล่นเกม
6. การแสดงบทบาทสมมุติ

สื่อประกอบการฝึกอบรม

1. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
2. โปสเตอร์/จอฉาย
3. คอมพิวเตอร์, DVD-CD
4. วัสดุทัศน
5. เกม, เพลง

การวัดผลและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

1. ประเมินการให้เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อ ก่อนฝึกอบรม – หลังการฝึกอบรมโดยใช้แบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบต่อ
2. ประเมินพฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อ

3. ประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

2. ผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง

การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยพิจารณาความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรฉบับร่าง แนวการจัดการฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นไปตามวัตถุประสงค์เบื้องต้น เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทุ่งโพวิทยา จำนวน 30 คน ซึ่งผลการประเมิน พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนได้

และผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะว่า ในการวัดประเมินผลควรแยกข้อสอบออกเป็น 2 ส่วน ระหว่างความมีระเบียบวินัย กับความรับผิดชอบ

3. ผลการปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง

การปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่างโดยแยกข้อสอบออกเป็น 2 ส่วน ระหว่างความมีระเบียบวินัย กับความรับผิดชอบ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research) : ผลการทดลองใช้หลักสูตร

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทุ่งโพวิทยา จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ผู้วิจัยดำเนินการร่วมกับวิทยากรในการทดลองใช้หลักสูตร ดำเนินการอบรมตามกิจกรรมฝึกอบรมที่ได้กำหนดไว้ มีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน สรุปได้ดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 1 เรื่อง เต็มความมีวินัยให้กับตัวเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความมีวินัยในตนเอง ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และพัฒนาตนเองให้มีวินัย จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนดีมาก ให้ความร่วมมือกับวิทยากรเป็นอย่างดี

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 2 เรื่อง เวลากับค่าเสียโอกาส เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกถึงการกระทำที่แสดงถึงการตรงต่อเวลา ส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของเวลา และเป็นคนตรงต่อเวลา และให้นักเรียนมีวินัยในการดำเนินชีวิต จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็นทุกคน และมีความกล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็น

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 3 เรื่อง เวลาที่มีคุณค่า มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนขยันหมั่นเพียร สามารถบอกวิธีการเรียนที่ดีและวางแผนการเรียนให้ประสบ

ความสำเร็จ และมีเจตคติต่อการมีวินัยในการดำเนินชีวิต จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการเสนอแนวคิดตามมุมมองของตนเองในการวางแผนชีวิตของตนเอง ในแผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมที่ 3 นี้ได้เมื่อกำหนดไว้ 1 ชั่วโมง แต่เวลาไม่เพียงพอจึงเพิ่มเวลาอีก 30 นาที รวมเป็นเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมที่ 4 เรื่อง วางแผนการใช้เวลา มีจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้ทบทวนตนเองและวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคต และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและเคารพสิทธิผู้อื่น จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนกล้าการพูดเสนอความคิด และตั้งใจทำงาน

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมที่ 5 เรื่อง กฎ ระเบียบ ข้อกำหนด มีจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบวินัยและข้อกำหนด และฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎกติกา ระเบียบ ของกลุ่มได้ด้วยตนเอง จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น และสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมอย่างตั้งใจ

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมที่ 6 เรื่อง กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเอง มีจุดประสงค์ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง และเพื่อพัฒนานวินัยในตนเองทั้ง 3 ด้าน คือด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความรับผิดชอบ และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น และตั้งใจปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียน

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมที่ 7 เรื่อง มาก่อนร่อยหน้ามาช้าอยู่หลัง มีจุดประสงค์ เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเป็นคนมีระเบียบวินัย ส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการเข้าแถวเพื่อรอ ลำดับได้ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น และตั้งใจปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียน

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมที่ 8 เรื่อง แต่งกายดี อย่างมีคุณค่า มีจุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักแต่งกายให้สะอาด เรียบร้อย และถูกระเบียบของโรงเรียน การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น ร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือในการเรียนเป็นอย่างดี

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมที่ 9 เรื่อง การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีจุดประสงค์เพื่อตระหนักในความสำคัญและเห็นประโยชน์ของความมีระเบียบวินัย และสามารถนำความรู้การอยู่ร่วมกันมาประยุกต์ใช้และปฏิบัติในชีวิตจริงได้ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น ร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือในการเรียนเป็นอย่างดี

แผนการจัดกิจกรรมฝึกรวมที่ 10 เรื่อง เอาชนะตนเอง มีจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน สามารถวางแผนการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ และทำงานที่

ได้รับมอบหมายเสร็จในเวลาที่กำหนด จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 11 เรื่อง จิตสำนึกที่ดี มีคุณค่า มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจความรับผิดชอบของตนเอง และรู้จักวิธีแก้ไขและปรับปรุงในด้านความรับผิดชอบให้ดีขึ้น จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีความตั้งใจทำไปงานดีมาก

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 12 เรื่อง อะไร ยังไงดี มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ และมีความรับผิดชอบในการฝึกการปฏิบัติงาน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี และมีความสุขกับการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 13 เรื่อง รู้จักหน้าที่ตนเอง มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความตระหนัก เรื่อง ความรับผิดชอบในหน้าที่ให้นักเรียน และรู้ถึงผลดีของการรับผิดชอบต่อหน้าที่ และผลเสียของการไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็น ชักถามปัญหา มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ กล้าแสดงออกในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 14 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อการเรียน มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนรู้ถึงผลดี ของการรับผิดชอบต่อการเรียน และผลเสียของการไม่รับผิดชอบต่อการเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี และมีความสุขกับการเรียนรู้

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 15 เรื่อง ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายและรู้จักการทำงานอย่างมีขั้นตอน รู้ถึงผลดีของการรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และผลเสียที่เกิดขึ้นในการไม่รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจและพยายามทำตามคำสั่งของกิจกรรมเป็นอย่างดี และมีความสุขในการปฏิบัติกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 16 เรื่อง ความเพียรพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีจุดประสงค์เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความเพียรพยายาม มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจและพยายามทำตามคำสั่งของกิจกรรมเป็นอย่างดี และมีความสุขในการปฏิบัติกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 17 เรื่อง การวางแผนอนาคตอันไกล มีจุดประสงค์เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักขั้นตอนการวางแผน ก่อนลงมือปฏิบัติงาน รู้จักการวางแผนด้วยกระบวนการง่าย ๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีเจตคติที่ดีต่อความรับผิดชอบต่อตนเอง

และผู้อื่น จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีความตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 18 เรื่อง การตรวจทานงาน มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการตรวจทานงาน ตรวจความเรียบร้อยของงาน และมีความรับผิดชอบในการทำงานให้มีความถูกต้อง เรียบร้อย จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีความตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 19 เรื่อง การปรับปรุงแก้ไขผลงาน มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีการปรับปรุงแก้ไขการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบของตน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีความตั้งใจทำงานเป็นอย่างดี

แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 20 เรื่อง องค์กรประกอบรวมความรับผิดชอบ มีจุดประสงค์เพื่อให้ให้นักเรียนสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับองค์ประกอบของความรับผิดชอบ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมดีมาก

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development) : ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และ ความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทุ่งโพวิทยา จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 สรุปผลการประเมินดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ

ผู้วิจัยได้ประเมินผลการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโดยการทดสอบก่อนและหลังการใช้หลักสูตร เป็นแบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จำนวน 2 ฉบับ โดยวัดจุดประสงค์และเนื้อหาเดิมแต่เปลี่ยนแปลงโดยการสลับข้อและสลับตัวเลือก สรุปผลการทดสอบดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่าง ก่อนและหลังใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การให้เหตุผล เชิงคุณธรรม จริยธรรม	จำนวน นักเรียน (n)	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	t	p-value
ก่อนใช้หลักสูตร	30	30	6.90	1.34	37.450	.000**
หลังใช้หลักสูตร	30	30	23.10	1.76		

** p < .01

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนมีคะแนนการให้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และด้านความรับผิดชอบ หลังฝึกอบรมตามหลักสูตร สูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการประเมินพฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ

ผลการประเมินพฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ซึ่งได้จากการสังเกต พฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการฝึกอบรม โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ปรากฏผลดังตารางที่ 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์คะแนนร้อยละ 80

พฤติกรรม	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย \bar{X}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	เกณฑ์ ร้อยละ 80	t	p-value
ระเบียบวินัย	30	14	13.16	1.01	11.20	10.562	.000**
ความรับผิดชอบ	30	16	14.23	1.47	12.80	5.311	.000**
ภาพรวม	30	30	27.40	1.77	24	10.501	.000**

** p < .01

จากตาราง 13 พบว่า พฤติกรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ซึ่งได้จากการสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการฝึกอบรม โดยทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตาราง 14

ตาราง 14 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ที่	รายการ	คะแนน	ส่วนเบี่ยงเบน	แปลความ
		เฉลี่ย	มาตรฐาน	
		\bar{X}	S.D.	
1.	หลักสูตรฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ที่น่าสนใจ	4.37	0.61	มาก
2.	เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมน่าสนใจ	4.30	0.60	มาก
3.	การฝึกอบรมทำให้ได้รับความรู้ใหม่	4.40	0.67	มาก
4.	กิจกรรมการฝึกอบรมมีประโยชน์ ทำให้นักเรียนปรับปรุงพฤติกรรมคุณธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ	4.23	0.73	มาก
5.	กิจกรรมการฝึกอบรมมีความหลากหลาย กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน	4.50	0.57	มาก
6.	ข้าพเจ้ารู้สึกเพลิดเพลินต่อการเรียน กิจกรรมการฝึกอบรมครั้งนี้	4.50	0.51	มาก
7.	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมน่าสนใจ	4.27	0.69	มาก
8.	สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมสอดคล้องกับเนื้อหา	4.23	0.63	มาก
9.	วิทยากรดำเนินการฝึกอบรมได้เหมาะสม	4.43	0.68	มาก
10.	บรรยากาศการฝึกอบรมสนุกสนาน	4.37	0.76	มาก
11.	ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.20	0.71	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

ที่	รายการ	คะแนน	ส่วนเบี่ยงเบน	แปลความ
		เฉลี่ย	มาตรฐาน	
		\bar{X}	S.D.	
12.	สถานที่ของการฝึกอบรมเหมาะสม ปลอดภัย	4.10	0.71	มาก
13.	แนวปฏิบัติที่ได้รับจากการฝึกอบรม นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้ตลอด	4.53	0.57	มากที่สุด
14.	ข้าพเจ้าได้รับข้อคิดในการพัฒนาตนเอง ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ จากการฝึกอบรม	4.63	0.56	มากที่สุด
15.	ข้าพเจ้าตระหนักถึงคุณประโยชน์คุณธรรม ด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ จากการฝึกอบรม	4.17	0.75	มาก
16.	สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.73	0.45	มากที่สุด
ภาพรวม		4.37	0.63	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ข้าพเจ้าได้รับข้อคิดในการพัฒนาตนเองด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อจากการฝึกอบรม มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.56) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ สถานที่ของการฝึกอบรมเหมาะสม ปลอดภัย มีความพึงพอใจอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.71)

4. ผลการปรับปรุงหลักสูตร

ภายหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้

การทำกิจกรรมในแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ตามหลักสูตรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรมด้านระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้นต้องปรับเวลาให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งในแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ 3 เรื่อง เวลาที่มีคุณค่า จากเดิมกำหนดเวลา 1 ชั่วโมง ต้องปรับเพิ่ม 30 นาที รวมเป็น 1 ชั่วโมง 30 นาที

ภายหลังจากการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามข้อมูลดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรม ฉบับสมบูรณ์เพื่อครูผู้สอนนำไปปรับใช้ต่อไป